

УДК 336.1.07

СТАН ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

ЗМАЧИНСЬКА Ю.В.

*Студентка 5 курсу ОКР «Магістр», економічного факультету,
спеціальність «Обліку і аудит»*

*Науковий керівник ДАВИДЕНКО Н. М. кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів Національного університету біоресурсів і
природокористування України.*

В статті висвітлено суть державного фінансового контролю в Україні, його призначення. Проаналізовано показники діяльності Державної контрольно-ревізійної служби (ДКРС) за 2008-2010 рр. Запропоновано зміни в системі державного фінансового контролю в контексті вступу до ЄС.

Ключові слова: Державний фінансовий контроль, Державна контрольно-ревізійна служба України, Державна фінансова інспекція України, бюджетні ресурси.

Актуальність проблеми. В сучасних умовах одним з найважливіших напрямків державної політики в контексті вступу до ЄС є адаптація системи державного фінансового контролю до європейських вимог. Раціональна організація та ефективне функціонування державного фінансового контролю сприяють забезпеченню національних економічних інтересів держави, поліпшенню керованості фінансовими ресурсами, розвитку ринкової економіки.

У зв'язку з чим на сучасному етапі розвитку України особливого актуальним постає питання щодо реформування чинної системи фінансового контролю й розроблення нових концептуальних основ організації системи загальнодержавного фінансового контролю.

Метою статті є аналіз сучасного стану державного фінансового контролю в Україні та пропозиції щодо реформування системи фінансового контролю в контексті політики вступу України до ЄС.

Предметом дослідження виступають напрями реформування системи державного фінансового контролю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування теоретико-методологічного вдосконалення системи державного фінансового контролю займалися такі науковці, як: І.В. Басанцов, Є.В. Калюга, В.М. Карпов, Л.А. Савченко, І.Б. Стефанюк.

Проте питання реформування системи державного фінансового контролю досі залишаються відкритими, що свідчить про їх своєчасність дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Державний фінансовий контроль є важливою функцією управління фінансами. Його необхідно розглядати як багатогранну систему аналізу та перевірки законності, раціональності, доцільності процесів формування і використання бюджетних ресурсів на всіх рівнях управління, оцінки ефективності вжитих заходів для досягнення поставлених цілей чи економічного зростання.

Державний контроль призначений для реалізації фінансової політики держави, створення умов для фінансової стабілізації, що передбачає:

1) розробка, затвердження і виконання бюджетів всіх рівнів, а також позабюджетних фондів;

2) контроль за фінансовою діяльністю державних підприємств та організацій, державних банків та корпорацій. [6]

Державний фінансовий контроль здійснюється від імені держави, з використанням державних повноважень, суб'єктами якого є органи державної влади. Головною інституцією з контролю за збереженням у бюджетній установі матеріальних цінностей і раціональним використанням нею фінансових ресурсів ще до недавнього була державна контрольно-ревізійна служба України. На даний час повноваження органів цієї служби виконує Державна фінансова інспекція. [7]

Аналізуючи динаміку показників діяльності Державної контрольно-ревізійної служби (ДКРС) за 2008-2010 рр., ми не можемо констатувати зміцнення фінансової дисципліни на рівні бюджетних установ. Обсяг виявлених правопорушень супроводжується стабільно високою кількістю: порушення допускають практично майже кожне друге з перевірених підприємств. Так, за досліджуваний період частка порушників фінансової дисципліни від загальної кількості перевірених підприємств коливалася в межах 62 - 64%. [9] (Рис.1)

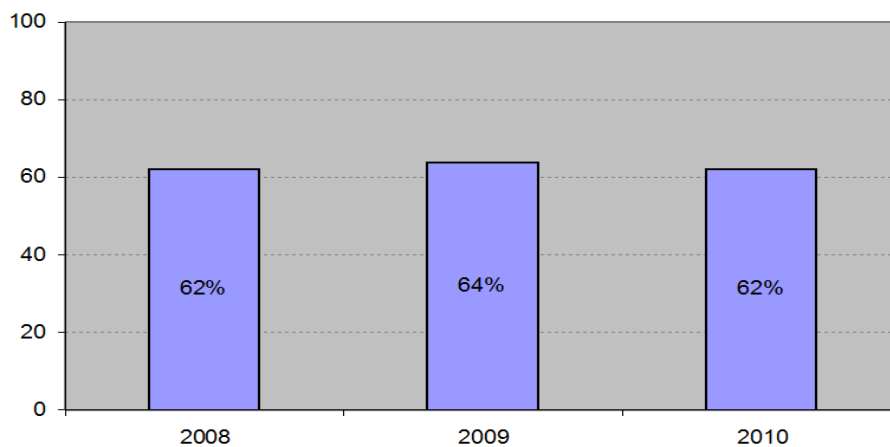

Рис.1. Частка порушників фінансової дисципліни у загальній кількості перевірених підприємств.

Результати ревізій і перевірок, здійснених Головним контрольно-ревізійним управлінням України у 2010 р., показали картину масових правопорушень і зловживань: наявність багатомільйонних фінансових потоків у формі спонсорської та благодійної допомоги, проведення будівельних і ремонтних робіт без підтвердження фактів їхньої оплати, наявність численних необлікованих споруд й неоприбуткованого майна

Взагалі результати перевірок засвідчили масові факти неефективних витрат державних ресурсів, фінансових порушень, зловживань на суму понад 3 млрд. грн., що не дало можливості отримати близько 1 млрд. грн. доходів до

бюджету. Керівниками низки державних монополій були проведені сумнівні операції на суму близько 900 млн. грн.

В управлінні державним сектором економіки простежуються схеми “перекручування” державних ресурсів до приватних структур шляхом передачі їм майна, укладання заздалегідь збиткових угод, доведення до банкрутства тощо, що призвело до втрат доходів підприємств тільки в системі Укрзалізниці – приблизно 400 млн. грн., Укртелекому – 79 млн. грн., НАК “Надра України” – 40 млн. грн., ДК “Укргазвидобування” – 54 млн. грн [5].

Таким чином, виявлені в результаті аналізу, масштабні порушення свідчать про потребу подальшого вдосконалення механізму державного фінансового контролю. Здійснення ревізій й перевірок не забезпечує достатнього рівня профілактичних заходів щодо запобігання правопорушенням. Відсутність публічної оцінки бюджетного управління, неврегульованість застосування заходів впливу за допущені зловживання і правопорушення спонукає до запровадження якісно нової, випереджувальної форми контролю.

Можна стверджувати, що система державного фінансового контролю в Україні не забезпечує на належному рівні фінансово-бюджетну дисципліну і певною мірою не відповідає основним критеріям ЄС, а тому потребує конструктивних змін.

Європейські вимоги до фінансового контролю передбачають, що по-перше, це має бути сформована система внутрішнього державного фінансового контролю, яка включає фінансове управління та контроль; внутрішній аудит; гармонізацію на центральному рівні, по-друге, повинна бути створена єдина система зовнішнього незалежного фінансового контролю як на центральному, так і на місцевому рівнях у частині коштів державного бюджету, місцевих бюджетів і трансфертів [4].

З огляду на вищенаведене зміни в системі державного фінансового контролю в контексті вступу до ЄС повинні торкатися наступного: (рис.2)

Рис.2. Сфери змін в системі державного фінансового контролю в контексті вступу до ЄС

Реалізація процесу реформування системи державного фінансового контролю за визначеними напрямками повинна відбуватися поетапно, з чітко визначеним планом дій із зазначенням цілей, термінів виконання та відповідальних виконавців.

Висновок. Отже, з метою приведення системи державного фінансового контролю в Україні у відповідність із нормами і правилами законодавства ЄС необхідно прийняти Концепцію реформування системи державного фінансового контролю та внести істотні зміни до підходів, процедури й механізмів усієї системи.